

V Bruselu dne 9.7.2019
COM(2019) 311 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o uplatňování směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/62/EU ze dne 15. května 2014 o trestněprávní ochraně eura a jiných měn proti padělání, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2000/383/SVV

1. Úvod

1.1. Souvislosti

Směrnice 2014/62/EU¹ (dále jen „směrnice“) o trestněprávní ochraně eura a jiných měn proti padělání byla přijata dne 15. května 2014. Členské státy měly uvést vnitrostátní opatření nezbytná pro dosažení souladu s touto směrnicí v účinnost do 23. května 2016.

Směrnice byla přijata podle čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, který stanoví právní základ pro zavedení „*minimálních pravidel týkajících se vymezení trestných činů a sankcí v oblastech mimořádně závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem z důvodu povahy nebo dopadu těchto trestných činů nebo kvůli zvláštní potřebě potírat ji na společném základě*“.

Směrnice nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2000/383/SVV² (dále jen „rámcové rozhodnutí“) o zvýšené ochraně trestními a jinými sankcemi proti padělání ve spojitosti se zaváděním eura.

Cílem rámcového rozhodnutí bylo doplnit ustanovení Ženevské úmluvy z roku 1929 na území Evropské unie. Ženevská úmluva stanoví pravidla k zajištění toho, aby za padělání mohly být uloženy přísné trestní a jiné sankce, a obsahuje rovněž pravidla pro soudní příslušnost a spolupráci. V návaznosti na ratifikaci Ženevské úmluvy, která byla přijata dne 20. dubna 1929, došlo do určité míry ke sblížení vnitrostátních právních předpisů proti padělání peněz.

1.2. Účel a hlavní prvky směrnice

Směrnice doplňuje Ženevskou úmluvu a usnadňuje její uplatňování členskými státy, přičemž navazuje na rámcové rozhodnutí a upravuje jej prostřednictvím dalších ustanovení o výši sankcí, vyšetřovacích nástrojích a analýze, identifikaci a rozpoznávání padělaných eurobankovek a euromincí v průběhu soudních řízení.

Dánsko a Spojené království se na přijetí směrnice nepodílely a v souladu s protokoly 22 a 21 se na ně uplatňování směrnice nevztahuje. Irsko se rozhodlo pro uplatňování směrnice.

Směrnice se vztahuje nejen na euro, ale i na jiné měny, třebaže některé její prvky se vztahují pouze na euro (čl. 8 odst. 2 a článek 10).

Hlavními prvky směrnice jsou:

¹ [Úř. věst. L 151, 21.5.2014, s. 1.](#)

² [Úř. věst. L 140, 14.6.2000, s. 1.](#)

- kriminalizace tří základních typů jednání, a sice „výroby“, „šíření“ a „trestného činu přípravy“, jako je výroba bezpečnostních prvků (článek 3),
- ustanovení o sankcích, kterými se zavádí sankce s horní hranicí v délce nejméně pěti let za šíření a sankce s horní hranicí v délce nejméně osmi let za výrobu padělané měny (článek 5),
- zásada teritoriality a exteritoriální jurisdikce (článek 8),
- ustanovení, které ukládá členským státům povinnost umožnit použití některých vyšetřovacích nástrojů (článek 9),
- ustanovení, které ukládá členským státům povinnost zajistit, aby národní analytická střediska a národní mincovní analytická střediska mohla za účelem rozpoznávání dalších padělků analyzovat padělané eurobankovky a euromince i v průběhu soudního řízení (článek 10).

1.3. Předmět zprávy

Zpráva posuzuje uplatňování směrnice v souladu s článkem 12 směrnice, který stanoví, že Komise Evropskému parlamentu a Radě předloží zprávu, ve které posoudí, do jaké míry přijaly členské státy opatření nezbytná k dosažení souladu se směrnicí.

Popis a analýza v této zprávě jsou založeny především na informacích, které členské státy poskytly Komisi prostřednictvím oznámení vnitrostátních opatření, jimiž se směrnice provádí³.

Zpráva se zaměřuje na opatření, která členské státy doposud přijaly za účelem provedení směrnice ve vnitrostátním právu. Posuzuje, zda členské státy provedly směrnici ve stanovené lhůtě a zda vnitrostátní právní předpisy dosahují cílů směrnice a splňují její požadavky.

V době vypracování této zprávy už zaslaly sdělení o provedení ve vnitrostátním právu všechny členské státy s výjimkou Irska.

2. Obecné posouzení

Hlavním cílem Komise je zajistit, aby všechny členské státy provedly požadavky směrnice ve svých vnitrostátních právních předpisech a tím zaručily, že euro a jiné měny, jež jsou zákonnými platidly, budou ve všech členských státech vhodným způsobem chránit účinná a účelná trestněprávní opatření.

Komise začala soulad vnitrostátních opatření se směrnicí posuzovat, jakmile je členské státy oznámily.

³ Po uplynutí lhůty pro provedení ve vnitrostátním právu dne 23. května 2016 devět členských států buď nesdělilo žádná prováděcí opatření, nebo sdělilo pouze částečné provedení. Komise proto zaslala těmto členským státům výzvu buď pro nesdělení, nebo pro neúplné sdělení.

Většina členských států odpovídajícím způsobem provedla články 3 a 4 směrnice o kriminalizaci některých deliktů a ustanovení článku 5 o sankcích, kterými se zavádějí sankce s horní hranicí v délce nejméně pěti let za šíření a sankce s horní hranicí v délce nejméně osmi let za výrobu padělané měny, a také ustanovení článku 9, které ukládá členským státům povinnost umožnit použití některých vyšetřovacích nástrojů.

Bylo však zaznamenáno několik opakovaně se vyskytujících problémů spojených s provedením ve vnitrostátním právu:

- pokud jde o čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice, který se týká trestných činů přípravy, trestné činy přípravy nebyly do vnitrostátního práva provedeny jako samostatné trestné činy (trestné činy *sui generis*). Místo toho jsou v řadě členských států trestné činy přípravy považovány za pokus o spáchání trestného činu výroby. To by znamenalo, že úmysl spáchat trestný čin výroby by byl dalším z prvků skutkové podstaty trestného činu přípravy. Směrnice však tento prvek nevyžaduje,
- další, méně častý, avšak důležitý opakující se problém se vyskytuje v souvislosti s provedením článku 5 směrnice, který se týká minimálních horních hranic sankcí za trestné činy vymezené v člancích 3 a 4. Některé členské státy – v rozporu se směrnicí – stanovily samostatné kategorie méně významných / drobných / nebo méně závažných forem trestných činů vymezených v člancích 3 a 4 směrnice, u nichž se trestní sazba pohybuje pod úrovní požadovanou směrnicí,
- převážná většina členských států, jejichž měnou je euro, dále neprovedla čl. 8 odst. 2 písm. b) směrnice, podle kterého členské státy, jejichž měnou je euro, mají stanovit soudní příslušnost svých soudů v případě, kdy jsou na jejich území odhaleny padělky eurobankovek nebo euromincí, ačkoli trestné činy podle článků 3 a 4 byly spáchány mimo jejich území,
- převážná většina členských států dále řádně neprovedla článek 10 směrnice o předávání zadržené padělané měny národnímu analytickému středisku a národnímu mincovnímu analytickému středisku. Zejména ustanovení o neprodleném předávání vzorků padělaných bankovek/mincí, určení orgánu, který je povinen je předat, a účelu předání (analýza, identifikace a rozpoznání dalších padělků) často nebyla řádně provedena,
- článek 11 směrnice o statistice nebyl téměř v žádném členském státě proveden vůbec.

Vzhledem k uvedeným problémům v oblasti souladu s předpisy a problémům uvedeným v části 3 přijme Komise veškerá vhodná opatření, včetně případného zahájení řízení o nesplnění povinnosti podle článku 258 Smlouvy o fungování Evropské unie, s cílem zajistit soulad se směrnicí v celé Evropské unii.

Část 3 obsahuje pouze posouzení týkající se problémů spojených s prováděním prvků vlastního ustanovení. Problémy spojené s prováděním nepřímých ustanovení, které se vyskytnou v souvislosti s ustanoveními, jež odkazují na jiná ustanovení, jako jsou např. odkazy na článek 3 v člancích 4 a 5, jsou řešeny pod příslušnými ustanoveními, na něž se odkazuje.

3. Konkrétní posuzované body

3.1. Definice (článek 2)

Článek 2 definuje pojmy „peníze“ a „právnícká osoba“ pro účely směrnice. Všechny členské státy se řídí definicemi těchto pojmů. Nejsou-li ve vnitrostátním právu stanoveny výslovné definice, používají vnitrostátní právní předpisy výraz „měna“ nebo „peníze“. Řada členských států používá místo výrazu „měna“ výraz „peníze“. Podobně je tomu s pojmem „právnícká osoba“, který existuje ve všech členských státech a vnitrostátní právo většiny členských států tento pojem výslovně definuje. V souladu se směrnicí většina členských států z definice „právnícké osoby“ výslovně vylučuje státy, veřejné orgány vykonávající státní moc a veřejné mezinárodní organizace.

3.2. Trestné činy (článek 3)

Článek 3 ukládá členským státům, aby zajistily kriminalizaci tří hlavních druhů deliktů, pokud byly spáchány úmyslně:

- 1) trestné činy „výroby“: čl. 3 odst. 1 písm. a) – podvodné jednání spočívající v padělání nebo pozměňování peněz;
- 2) trestné činy „šíření“: čl. 3 odst. 1 písm. b) – podvodné uvedení padělaných peněz do oběhu a c) dovoz, vývoz, přeprava, přijetí nebo získání padělaných peněz za účelem jejich uvedení do oběhu s vědomím, že se jedná o padělek;
- 3) trestné činy „přípravy“: čl. 3 odst. 1 písm. d) – výroba, přijetí, získání nebo držení i) prostředků, které jsou svou povahou určeny k padělání nebo pozměňování peněz, ii) bezpečnostních prvků.

Vnitrostátní právo všech členských států vyžaduje jako předpoklad trestnosti podle této směrnice úmysl spáchat trestný čin. Směrnice nevyžaduje, aby členské státy zajistily trestnost činů z nedbalosti. Vnitrostátní právní předpisy žádného členského státu nezakládají postih trestných činů ve smyslu směrnice spáchaných z nedbalosti.

3.2.1. Trestné činy výroby – čl. 3 odst. 1 písm. a)

Ustanovení čl. 3 odst. 1 písm. a) stanoví, že podvodné jednání spočívající v padělání nebo pozměňování peněz za použití jakýchkoli prostředků je postihováno jako trestný čin.

Většina členských států provedla toto ustanovení odpovídajícím způsobem. Většina členských států neprovedla výslovně znění směrnice: u prvního prvku „podvodné jednání spočívající v padělání“ byla použita tato synonyma: falšuje, padělá, vytváří falešnou měnu, vyrábí, napodobuje a reprodukuje. Prvek „pozměňování“ byl v některých případech ve vnitrostátním právu proveden jako: výroba falsifikátu, falšování, padělání. V některých

případech byl použit pouze jeden obecný výraz zahrnující padělání i pozměňování, například „padělání“ nebo „výroba“.

Některé členské státy doplnily mezi skutkové podstaty vnitrostátního trestného činu prvek přímého úmyslu dalšího jednání. Tyto členské státy vedle padělání měny požadují úmysl „dát padělanou měnu do oběhu jako skutečnou a nezměněnou“, „uvedení (padělané měny) do oběhu jako pravé nebo platné“, „jejího vydávání za zákonné platidlo“, „uvedení (padělané měny) do oběhu“, „jejího zneužití způsobem, který vzbuzuje dojem, že jde o legitimní a skutečnou měnu“, „dát ji do oběhu“ či „dát do oběhu“.

Byly zjištěny dva problémy související s provedením: jeden členský stát kriminalizoval pouze rozsáhlé hodnoty padělaných měn (hodnota desetinásobku měsíční minimální mzdy v tomto členském státě). Jiný členský stát kriminalizoval pozměňování měny, pouze pokud je výsledkem vyšší hodnota.

3.2.2. Trestné činy šíření – čl. 3 odst. 1 písm. b)

Podle čl. 3 odst. 1 písm. b) je podvodné uvedení padělaných peněz do oběhu trestné, pokud je spácháno úmyslně.

Převážná většina členských států toto ustanovení směrnice provedla. V řadě členských států se terminologie používaná v prováděcích právních předpisech poněkud liší od směrnice: namísto „uvést do oběhu“ se často používají pojmy „dát do oběhu“ či další synonyma. Ostatní členské státy používají pojmy „nakládá (s)“ a „šíří“, „převod“, „šířit“ nebo „používat“.

Problémy související s provedením byly zjištěny ve dvou členských státech: jeden členský stát omezuje kriminalizaci na případy, kdy je padělaná měna uvedena do oběhu s tím, že pachatel si byl před jejím uvedením do oběhu vědom skutečnosti, že měna, kterou obdržel, je padělaná. Jedná se o dodatečnou podmínku, která omezuje rozsah ustanovení a která rovněž nemůže být odůvodněna tím, že se na ni vztahuje možnost uvedená v čl. 5 odst. 5. V jiném členském státě je kriminalizace podmíněna hodnotou distribuovaných padělků, jež musí činit nejméně desetinásobek minimálního platu.

3.2.3. Trestné činy šíření – čl. 3 odst. 1 písm. c)

Podle čl. 3 odst. 1 písm. c) jsou dovoz, vývoz, přeprava, přijetí nebo získání padělaných peněz za účelem jejich uvedení do oběhu s vědomím, že se jedná o padělek, trestným činem, pokud byl spáchán úmyslně.

Převážná většina členských států toto ustanovení provedla. Mnohé prvky ustanovení nejsou provedeny vždy doslovně ani výslovně. Místo toho je v mnoha případech použit jiný jazyk nebo širší terminologie, která zahrnuje několik jednotlivých činností popsaných ve směrnici.

Otázky ohledně souladu vyvstávají u tří členských států, v nichž nejsou prvky dovozu, vývozu, přijímání a získávání vůbec řešeny.

Požadavek, že trestnost předpokládá spáchání „s vědomím, že se jedná o padělek“, byl výslovně proveden ve dvou členských státech. V ostatních členských státech je tento prvek odvozen z širšího kontextu, přičemž jsou zohledněna i obecná ustanovení vnitrostátního trestního práva.

3.2.4. Trestné činy přípravy – čl. 3 odst. 1 písm. d)

Podle čl. 3 odst. 1 písm. d) jsou podvodná výroba, přijetí, získání nebo držení i) nástrojů, předmětů, počítačových programů a údajů a jakýchkoli jiných prostředků, které jsou svou povahou určeny k padělání nebo pozměňování peněz, nebo ii) bezpečnostních prvků, jako jsou hologramy, vodoznaky nebo jiné součásti peněz, které slouží k ochraně proti padělání, trestným činem, pokud jsou spáchány úmyslně.

Směrnice vyžaduje, aby trestné činy přípravy podle čl. 3 odst. 1 písm. d) byly ve vnitrostátním právu provedeny jako samostatné trestné činy, což znamená, že se na ně nemohou vztahovat obecná ustanovení o podpoře, účastenství, pokusu či navádění nebo pouhý odkaz na hlavní trestné činy uvedené v článku 3 směrnice. Dvanáct členských států neprovedlo žádné z trestných činů uvedených v čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice jako samostatné trestné činy, ale vyžadují, aby došlo rovněž ke spáchání hlavních trestných činů výroby a šíření uvedených v článku 3. Jeden členský stát neprovedl čl. 3 odst. 1 písm. d) vůbec.

V souvislosti s „podvodnou výrobou, přijetím, získáním nebo držením“ byly zaznamenány problémy ve dvou členských státech, kdy v jednom případě pojem „obstarání pro vlastní osobu“ plně nepokrývá prvky „přijetí a získání“ a v druhém případě nejsou tyto prvky zmíněny ve vnitrostátních právních předpisech vůbec a nelze je ani vyvodit.

Kromě toho, že některé členské státy neprovedly čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice jako samostatné trestné činy, vyskytují se u nich další problémy ohledně čl. 3 odst. 1 písm. d) odrážky i).

3.2.5. Použití legálních zařízení – čl. 3 odst. 2

Podle čl. 3 odst. 2 se trestní odpovědnost za jednání uvedená v čl. 3 odst. 1 písm. a), b), c) rozšiřuje i na případy, kdy jsou k výrobě měny použity legální zařízení nebo materiály, ale byla porušena práva nebo podmínky, za kterých mohou příslušné orgány vydávat bankovky nebo mince.

I když většina členských států toto ustanovení provedla, většinou výslovně, čtyři členské státy toto ustanovení ve svém vnitrostátním právu neprovedly. Řada vnitrostátních prováděcích opatření jiných členských států není dostatečně jasná, protože neuvádí žádný odkaz na porušení práv nebo podmínek, za kterých mohou příslušné orgány vydávat bankovky nebo mince, nebo neuvádí odkaz na veškeré jednání uvedené v čl. 3 odst. 1 písm. a), b) a c) směrnice. Některé členské státy – v rozporu se směrnicí – omezují trestní odpovědnost na jednání osob, které jsou oprávněny vydávat zákonné platidlo.

3.2.6. Bankovky nebo mince, které nejsou dosud vydány – čl. 3 odst. 3

Podle čl. 3 odst. 3 jsou všechny formy jednání uvedené v čl. 3 odst. 1 a 2 směrnice rovněž trestné, pokud se vztahují k bankovkám a mincím, které nebyly dosud vydány, ale jsou určeny k oběhu jako zákonné platidlo.

Většina členských států toto ustanovení provedla, většinou výslovně. Pět členských států neprovedlo toto ustanovení vůbec.

3.3. Návod, pomoc a účastenství a pokus (článek 4)

Ustanovení čl. 4 odst. 1 stanoví trestní postih za navádění, pomoc a účastenství ve vztahu ke všem trestným činům podle článku 3 směrnice.

V souladu s čl. 4 odst. 2 se jako trestný čin trestá i pokus, ale pouze v případě, že jde o trestné činy výroby a šíření, a nikoli o trestné činy přípravy.

Většina obecných ustanovení trestního zákoníku členských států tyto požadavky splňuje. Několik členských států má zvláštní odkaz, který kriminalizuje pokus o každý jednotlivý trestný čin popsáný ve směrnici.

3.4. Sankce pro fyzické osoby (článek 5)

Ustanovení čl. 5 odst. 1 ukládá členským státům povinnost zajistit, aby všechny formy trestných činů podle článků 3 a 4 směrnice podléhaly účinným, přiměřeným a odrazujícím trestním sankcím.

Podle čl. 5 odst. 2 je za trestné činy uvedené v čl. 3 odst. 1 písm. d) (**trestné činy přípravy**), čl. 3 odst. 2 a čl. 3 odst. 3 ve vztahu k jednání uvedenému v čl. 3 odst. 1 písm. d) možné uložit trest odnětí svobody.

Podle čl. 5 odst. 3 je za trestné činy uvedené v čl. 3 odst. 1 písm. a) (**trestné činy výroby**) a čl. 3 odst. 3 ve vztahu k jednání uvedenému v čl. 3 odst. 1 písm. a) možné uložit trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osmi let.

Podle čl. 5 odst. 4 je za trestné činy uvedené v čl. 3 odst. 1 písm. b) a c) (**trestné činy šíření**) a čl. 3 odst. 3 ve vztahu k jednání uvedenému v čl. 3 odst. 1 písm. b) a c) možné uložit trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně pěti let.

3.4.1. Účinné, přiměřené a odrazující sankce – čl. 5 odst. 1

Soulad s čl. 5 odst. 1 byl posuzován na základě:

- a) výše sankcí za rovnocenné trestné činy, jako je padělání bezhotovostních platebních prostředků nebo praní peněz;
- b) dalších druhů trestných činů v příslušných vnitrostátních právních předpisech, které stanoví stejnou výši sankcí.

Všechny členské státy tato obecná hodnotící kritéria splňují. Podmínkou účinných, přiměřených a odrazujících sankcí vyplývajících ze směrnice je však také dodržování výše sankcí stanovené v čl. 5 odst. 2 až 4.

3.4.2. Trest odnětí svobody za trestné činy přípravy – čl. 5 odst. 2

Téměř všechny členské státy stanovily za trestné činy přípravy trest odnětí svobody.

3.4.3. Horní hranice trestní sazby nejméně osmi let – čl. 5 odst. 3

Pokud jde o čl. 5 odst. 3 (trestné činy výroby), třináct členských států provedlo směrnicí správně, to znamená, že tyto členské státy stanovily ve vnitrostátním právu pro některé případy stanovené směrnicí horní hranici trestní sazby v délce nejméně osmi let odnětí svobody.

Problémy s provedením se objevují v řadě členských států, které stanoví horní hranici trestní sazby v délce nejméně osmi let pouze pro „závažné“ formy trestných činů výroby a/nebo pro „méně závažné“ případy a/nebo případy, na něž se vztahují polehčující okolnosti, stanoví horní hranici trestní sazby v délce kratší než osm let. Definice toho, co je „závažný“ nebo „méně závažný“ případ, na který se vztahují polehčující okolnosti, v některých členských státech existují, a v jiných nikoli. Směrnice v žádném případě neomezuje horní hranici trestní sazby v délce osmi let pouze na určité (závažné nebo méně závažné) kategorie trestných činů uvedených v čl. 5 odst. 3.

3.4.4. Horní hranice trestní sazby nejméně pěti let – čl. 5 odst. 4

Pokud jde o čl. 5 odst. 4 (trestné činy šíření), v jedenácti členských státech bylo toto ustanovení provedeno, to znamená, že členské státy stanovily pro trestné činy šíření uvedené ve směrnici horní hranici trestní sazby v délce pěti let odnětí svobody.

V řadě členských států se objevují podobné problémy související s provedením, jaké jsou popsány výše u čl. 5 odst. 3: některé členské státy stanoví horní hranici trestu odnětí svobody kratší než pět let nebo stanoví horní hranici trestní sazby v délce kratší než pět let u „méně závažných“ nebo „velmi málo závažných“ případů či případů, na něž se vztahují polehčující okolnosti. Jeden členský stát uplatňuje horní hranici trestu odnětí svobody kratší než pět let za trestné činy související s šířením padělaných kovových mincí v délce nejvýše pouhých šest měsíců nebo pokutu a horní hranici trestu odnětí svobody v délce jeden rok. Jeden členský stát nestanoví trest odnětí svobody za přijetí padělaných peněz.

3.4.5. Nepovinné ustanovení (peníze přijaté bez vědomí / předány dále s vědomím) – čl. 5 odst. 5

Podle čl. 5 odst. 5, pokud jde o trestné činy uvedené v čl. 3 odst. 1 písm. b) (trestné činy šíření), mohou členské státy stanovit účinné, přiměřené a odrazující trestní sankce jiné, než jsou sankce uvedené v čl. 5 odst. 4 tohoto článku, včetně pokut a trestu odnětí svobody, pokud byla padělaná měna přijata bez vědomí toho, že se jedná o padělek, ale předána dále s vědomím, že jde o padělek. Této možnosti využilo osmnáct členských států.

Členské státy, které tuto možnost zavedly, mohou uplatňovat namísto trestní sazby stanovené v odstavci 4 různé sankce, jako např. různé (kratší) tresty odnětí svobody, pokuty nebo jiné formy omezení.

3.5. Odpovědnost právnických osob (článek 6)

V čl. 6 odst. 1 je stanovena povinnost členských států zajistit, aby bylo možno činit právnické osoby odpovědnými za trestné činy uvedené v člancích 3 a 4, pokud byly spáchány v jejich prospěch osobami, které mají v rámci této právnické osoby určité odpovědnosti, konkrétně:

- a) oprávnění zastupovat tuto právnickou osobu;
- b) pravomoc přijímat jménem této právnické osoby rozhodnutí;
- c) pravomoc vykonávat kontrolu v rámci této právnické osoby.

Ustanovení čl. 6 odst. 2 stanoví odpovědnost právnické osoby i v případech, kdy byl trestný čin podle článků 3 a 4 umožněn nedostatečným dohledem nebo kontrolou ze strany osoby uvedené v čl. 6 odst. 1.

V čl. 6 odst. 3 se stanoví, že trestní odpovědnost právnické osoby nevylučuje trestní odpovědnost fyzické osoby, která se dopustila některého trestného činu podle článků 3 a 4.

3.5.1. Odpovědnost právnických osob – čl. 6 odst. 1

Všechny členské státy mají zavedeny systémy, které zajišťují, že právnické osoby je možné za tyto trestné činy činit odpovědnými.

Převážná většina členských států omezila v souladu se směrnicí trestní odpovědnost právnických osob na trestné činy spáchané osobami, které mají v rámci právnické osoby určité odpovědnosti. Ačkoli řada členských států provedla směrnicí doslovně nebo téměř doslovně, jiné – namísto popisu odpovědností – volí popis pozic a funkcí v rámci právnické osoby (např. vedoucí pracovník, člen představenstva nebo statutárního orgánu, vyšší úředník a podobně). V těchto případech jsou podle příslušného vnitrostátního práva související pozice spojeny s právy nebo pravomocemi zastupovat právnickou osobu a přijímat rozhodnutí a vykonávat kontrolu v rámci právnické osoby.

Některé členské státy volí k určení odpovědnosti právnických osob velmi obecné pojmy jako „vedoucí“, „odpovědné osoby“, „osoby jednající jménem právnické osoby“ nebo uplatňují „zásadu přiměřeného určení odpovědnosti“.

3.5.2. Trestněprávní odpovědnost právnických osob v případě nedostatečného dohledu nebo kontroly – čl. 6 odst. 2

Většina členských států ustanovení čl. 6 odst. 2 provedla.

3.5.3. Trestněprávní odpovědnost právnických nevyklučující odpovědnost fyzických osob – čl. 6 odst. 3

Převážná většina členských států ustanovení čl. 6 odst. 3 provedla.

3.6. Sankce pro právnické osoby (článek 7)

Článek 7 stanoví, že členské státy zavedou účinné, přiměřené a odrazující sankce pro právnické osoby, které zahrnují pokuty trestní nebo jiné povahy. Členské státy mohou stanovit i jiné nepeněžité sankce. Článek obsahuje v písmenech a) až e) demonstrativní výčet možností těchto dalších sankcí.

Soulad s článkem 7 byl posuzován na základě:

- a) výše sankcí za rovnocenné trestné činy, jako je padělání bezhotovostních platebních prostředků nebo praní peněz;
- b) dalších druhů trestných činů v příslušných vnitrostátních právních předpisech, které stanoví stejnou výši sankcí.

S ohledem na a) by měla výše sankcí rozsahem odpovídat trestným činům padělání podle směrnice. Pokud jde o trestné činy podle b), pro které je stanovena stejná trestní sazba jako za trestné činy padělání podle směrnice, měly by být rovnocenné nebo podobné trestným činům padělání s ohledem na závažnost nebo nebezpečí pro veřejné statky nebo zájmy.

Pokud – jak je tomu ve většině členských států – nebyla výše pokut vázána na prospěch z trestného činu nebo na obrát právnické osoby, a pokud byla výše pokut považována za nízkou, byly vzaty v úvahu nepovinné sankce. Pokud byly v příslušném vnitrostátním právu stanoveny další kumulativní sankce jiné než pokuty (např. zbavení nároku pobírat veřejné výhody, zrušení rozhodnutím soudu atd.), byl systém sankcí v tomto členském státě v zásadě považován za vyhovující požadavkům směrnice.

S ohledem na tato kritéria převážná většina členských států článek 7 směrnice provedla. Pouze jeden členský stát neváže výši pokut na prospěch získaný trestnou činností a nestanoví jiné kumulativní sankce než pokuty.

3.7. Soudní příslušnost (článek 8)

Ustanovení čl. 8 odst. 1 ukládá členským státům povinnost stanovit soudní příslušnost pro trestné činy uvedené v článcích 3 a 4 podle:

- a) zásady teritoriality (trestný čin zcela nebo zčásti spáchán na jeho území);
- b) zásady aktivní právní subjektivity (trestné činy spáchané státním příslušníkem daného členského státu).

Ustanovení čl. 8 odst. 2 upravuje exteritoriální jurisdikci a ukládá členským státům, jejichž měnou je euro, aby stanovily soudní příslušnost i pro trestné činy spáchané v zahraničí, alespoň pokud se trestný čin týká eura a

- a) pokud se pachatel nachází na území tohoto členského státu a není vydán;
- b) pokud je padělaná měna odhalena na území tohoto členského státu.

V čl. 8 odst. 2 druhém pododstavci se stanoví, že pokud jde o trestné činy výroby (čl. 3 odst. 1 písm. a)) a trestné činy související s trestnými činy výroby (podle čl. 3 odst. 2 a 3 a článku 4), tyto členské státy zajistí, aby jejich exteritoriální jurisdikce nebyla podmíněna tím, že musí být trestnými činy v místě, kde byly spáchány.

3.7.1. Zásada teritoriality – čl. 8 odst. 1 písm. a)

Všechny členské státy zavedly zásadu teritoriality v souladu s čl. 8 odst. 1 písm. a) prostřednictvím výslovného obecného ustanovení, že trestné činy spáchané na celém území daného členského státu spadají do jeho soudní příslušnosti. Vnitrostátní právní předpisy většiny členských států obsahují výslovná ustanovení, jimiž se soudní příslušnost rozšiřuje rovněž na trestné činy spáchané „částečně“ na území daného státu. V jiných členských státech, které nerozlišují mezi „celkem“ nebo „částí“, je možné odvodit, že právo zahrnuje obě alternativy.

Téměř všechny členské státy správně provedly zásadu aktivní právní subjektivity stanovenou v čl. 8 odst. 1 písm. b). Členské státy obecně požadují, aby pachatel byl v době spáchání trestného činu státním příslušníkem. Některé členské státy rozšiřují svou pravomoc také na osoby, které získaly jejich státní příslušnost po spáchání trestného činu.

Problémy v souvislosti s čl. 8 odst. 1 písm. a) nastávají například tehdy, jsou-li podle prováděcího aktu činy spáchané částečně na území státu vyloučeny z vnitrostátní soudní příslušnosti, pokud se pachatel nachází v zahraničí.

3.7.2. Exteritoriální jurisdikce – čl. 8 odst. 2

Převážná většina členských států, jejichž měnou je euro, ustanovení čl. 8 odst. 2 písm. a) provedla. Většina členských států výslovně uvádí všechny prvky ustanovení směrnice, včetně skutečnosti, že pachatel není vydán. V ostatních členských státech jsou stávající ustanovení o soudní příslušnosti považována za dostatečně široká, aby zahrnovala všechny prvky čl. 8 odst. 2 písm. a).

Ustanovení čl. 8 odst. 2 písm. b) převážná většina členských států vůbec neprovedla.

Ustanovení čl. 8 odst. 2 druhého pododstavce provedla většina členských států. Soudní příslušnost je buď stanovena (výslovně či nikoli) bez ohledu na to, zda je trestný čin trestným činem ve státě, v němž byl spáchán, nebo byla pro trestné činy uvedené ve směrnici stanovena a ve vnitrostátním právu provedena výslovná výjimka z obecné zásady oboustranné trestnosti.

Problémy spojené s provedením ve vnitrostátním právu se vyskytují v některých členských státech, které na trestné činy podle směrnice uplatňují zásadu oboustranné trestnosti, to znamená, že vždy vyžadují, aby činy byly rovněž trestným činem v místě, kde byly spáchány. V jiném členském státě platí výjimka z požadavku na oboustrannou trestnost pouze v případě, že trestný čin porušuje zájmy členských států, nebo pokud pachatele nelze vydat.

3.8. Vyšetřovací nástroje (článek 9)

Článek 9 ukládá členským státům přijetí opatření nezbytných k zajištění toho, aby osoby, útvary nebo orgány odpovědné za vyšetřování nebo stíhání trestných činů uvedených v článcích 3 a 4 měly k dispozici účinné vyšetřovací nástroje, jakých se využívá při vyšetřování případů organizované a jiné závažné trestné činnosti.

Ve většině členských států záleží rozhodnutí, zda lze použít nejintruzivnější vyšetřovací úkony, na výši trestních sazeb, které jsou stanoveny pro určitou kategorii trestných činů. Právní předpisy ostatních členských států výslovně odkazují na trestné činy, u kterých se používají určité vyšetřovací úkony.

Vyšetřovací úkony, které jsou stanoveny pro vyšetřování závažné trestné činnosti, zahrnují ve všech členských státech zachycování komunikace, tajné sledování včetně elektronického sledování, monitorování bankovních účtů a další finanční šetření. V jednotlivých členských státech nebo ve více členských státech jsou na základě vnitrostátních právních předpisů k dispozici i jiné vyšetřovací nástroje.

Většina členských států toto ustanovení provedla. Problémy se objevují v případech, kdy se některé vyšetřovací nástroje vztahují na úvěrové instituce, poskytovatele platebních služeb a jiné hospodářské subjekty uvedené v čl. 6 odst. 1 nařízení č. 1338/2001, ale nikoli na jiné „osoby“ (např. fyzické a právnické osoby).

V některých členských státech nezakládají trestné činy přípravy ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice důvod k zahájení úkonů vyšetřování závažných trestných činů vůbec, nebo mohou zakládat důvod pro zahájení pouze některých dostupných úkonů vyšetřování závažných trestných činů. Některé členské státy zavedly – v rozporu se směrnicí – ve svém právu „drobné“ formy trestných činů podle směrnice, které podle příslušného vnitrostátního práva nezakládají důvod pro použití vyšetřovacích nástrojů používaných v případě závažných trestných činů.

3.9. Povinnost předat padělané eurobankovky a euromince pro účely analýzy a rozpoznávání padělků (článek 10)

Článek 10 ukládá příslušným orgánům, aby v členských státech v průběhu trestního řízení neprodleně umožnily přezkoumání padělaných eurobankovek a euromincí pro účely analýzy, identifikace a rozpoznávání dalších padělků národním analytickým střediskem a národním mincovním analytickým střediskem. Příslušné orgány by měly předat nezbytné vzorky neprodleně, a nejpozději v okamžiku, jakmile je dosaženo konečného rozhodnutí o trestním řízení.

Toto ustanovení ve svém vnitrostátním právu provedlo pouze sedm členských států. Převážná většina členských států toto ustanovení neprovedla odpovídajícím způsobem. Některé členské státy toto ustanovení neprovedly vůbec, zatímco u většiny členských států představovalo problém úplné provedení jednotlivých prvků tohoto ustanovení. Většina problémů souvisejících s provedením se týká i) požadavku neprodleného předání měny, a ii) účelů (analýzy, identifikace a rozpoznávání dalších padělků), pro které by měla být padělaná měna přezkoumána.

3.10. Statistika (článek 11)

Článek 11 stanoví povinnost členských států poskytovat nejméně jednou za dva roky statistické údaje Evropské komisi.

Převážná většina členských států toto ustanovení směrnice buď neprovedla vůbec, nebo jej neprovedla odpovídajícím způsobem. V roce 2018 většina členských států předala na žádost Komise statistický materiál, který vedly ve svých vnitrostátních databázích. V některých členských státech by bylo na místě zlepšit přesnost statistických údajů a rovněž koordinaci mezi jednotlivými orgány členských států za účelem shromažďování těchto údajů.

4. Závěr

Přijetí směrnice bylo vedeno záměrem posílit právní rámec pomocí ustanovení o výši sankcí, o vyšetřovacích nástrojích a o analýze, identifikaci a rozpoznávání padělaných eurobankovek a euromincí v průběhu soudních řízení.

Směrnice obecně poskytuje přidanou hodnotu EU, jelikož zvyšuje úroveň ochrany nejen eura, ale i dalších měn proti padělání tím, že zavádí trestněprávní opatření s posílenými ustanoveními o výši sankcí, vyšetřovacích nástrojích a analýze, identifikaci a rozpoznávání padělaných eurobankovek a euromincí v průběhu soudních řízení.

Většina členských států provedla odpovídajícím způsobem články 3 a 4 směrnice o kriminalizaci některých deliktů a ustanovení článku 5 o sankcích, kterými se zavádějí sankce

s horní hranicí v délce nejméně pěti let za šíření a sankce s horní hranicí v délce nejméně osmi let za výrobu padělané měny, a také stejně jako ustanovení článku 9, které ukládá členským státům povinnost umožnit použití některých vyšetřovacích nástrojů.

Z hodnocení vyplývá, že v současné době směrnice nevyžaduje revizi, že by však se mělo zlepšit její uplatňování. Většina ustanovení směrnice byla ve většině členských států obecně provedena. Téměř všechny členské státy však mají problémy s provedením jednoho či několika ustanovení, jak vyplývá z předchozích oddílů.

Komise bude soulad členských států se směrnicí nadále posuzovat a přijme veškerá vhodná opatření k zajištění souladu s ustanoveními této směrnice v celé Evropské unii.